

”Det har varit ren terror”

VÄNERSBORG: FÖRVALTAREN DÖDSHOTADES - FICK INTE SLUTA

När Karin i början av året tog på sig förvaltarskap över en kvinna i Vänersborg ställdes hennes liv på ända. Senare hotades hon till livet av samma kvinna.

– I efterhand kan jag säga att det var det dummaste beslutet jag någonsin tagit, säger hon.

Sedan 2009 har Karin varit både god man och förvaltare till flera personer.

– En har väl ett hjärta och tänker att en kan göra något i alla fall. Det har alltid fungerat jättebra, säger Karin.

När Karin träffade kvinnan, vi kan kalla henne Emma, som hon tackade ja till att bli förvaltare åt början av året hade hon inte en aning om vad hon gav sig in på. Till en början fungerade kontakten bra men snart började kvinnan kräva mer än vad man kan av en förvaltare. Till exempel skjuts. Det blev snabbt konflikter eftersom Emma ständigt ville ha mer fickpengar, vilket budgeten inte tillät.

– När jag började neka extra pengar började helvetet. Jag blev kallad allt möjligt – subba, fitta, kärring, bitch. Vissa bryr sig inte om sådant, skiten bara rinner av dem. Men jag bryr mig för jag har gett många timmar av mitt liv åt detta.

KARIN MÅDDE DÅLIGT och efter ett halvår som Emmas förvaltare begärde hon i somras att få entledigas från uppdraget. Men svaret hon fick från överförmyndarnämnden i Vänersborg var att det inte gick – inte innan de hittat en ersättare.

– Min man och mina barn såg hur dåligt jag mådde på grund av det här, säger hon och fortsätter:

– Det var fruktansvärt jobbigt.

Fakta: God man och förvaltare

■ Det är tingsrätten som utser god man och förvaltare. En god man hjälper sin huvudman att betala räkningar och ta hand om det den äger. Den som har en god man kan fortfarande ingå avtal, den gode mannen utför endast uppgifter för huvudmannens räkning. Att ha en god man är en frivillig insats och uppdraget pågår tills vidare.

■ En förvaltare tar över huvudmannens rättshandlingsförmåga, det innebär att huvudmannen inte får ingå avtal på egen hand. Förvaltaren bestämmer ensam över egendom som omfattas av förvaltarskapet. Ett förvaltarskap är en tvingande insats som omprövas varje år.

■ Det finns många olika anledningar till att få god man eller förvaltare. Det kan till exempel handla om personer med funktionsnedsättning, missbruk eller sjukdom.

■ Det finns inga samlade uppgifter om hur många i Sverige som har god man eller förvaltare. Enligt Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare har omkring 150 000 personer stöd från någon form av frivilliguppdrag. Den stora majoriteten av de uppdragen är god man- eller förvaltarskap.

■ Som god man eller förvaltare är man inte anställd, uppdraget sker på frivillig basis. Man får ett arvode för sitt arbete, vanligtvis mellan 8 000 och 12 000 kronor per år.

Källa: SVERIGES DOMSTOLAR OCH RFS

Jag har grinat och grinat. Det blir som en igel som suger sig fast och inte går att bli av med.

En tid senare flyttade en kompis till Emma in hos henne, då eskalerade situationen. Karin fick nu mängder med sms och telefonsamtal från både Emma och kompiserna varje dag, dygnet runt.

– En kväll fick jag ett sms med ett hot. Hon skrev att om hon inte fick en viss summa pengar genast så skulle hon komma till mitt jobb och ställa till ett rent helvete.

Visste hon var du jobbar?

– Ja, det gjorde hon. Jag tyckte att det var otäck men det blev värre dagen efter.

Morgonen efter, när Karin har slutat efter att ha jobbat natt, åker hon hem och lägger sig. Hon hinner inte somna förrän en person från överförmyndarnämnden ringer. Hon berättar att Emma och hennes kompis ringt.

– De hade berättat att de hade polisanmält mig för att jag misskötte mitt uppdrag som inte förde över mer pengar.

En stund in i samtalet mellan överförmyndarnämnden, Emma och hennes kompis, säger Emma att hon ”ska ha sina pengar i dag annars slår jag ihjäl henne (Karin)”.

Eftersom det är överförmyndarnämnden som tagit emot hotet ber Karin att de ska göra en polisanmälan. Det vill inte nämnden men säger att om Karin anmäler så

HOTADES. En kväll fick Karin ett sms med ett hot. Enligt Karin ska Emma, som och ställa till ett helvete.

ställer de självklart upp och vittnar. Vid det här laget har Karin mått dåligt i flera månader på grund av situationen med Emma. Av rädsla för att hon skulle fortsätta kontakta Karin valde hon att inte anmäla.

– Jag orkade inte. Jag ville bara bli av med det här så fort som möjligt.

HON ÄR KRITISK mot att överförmyndarnämnden inte anmälde och för att hon inte fick mer hjälp.

– Det enda rådet jag fick från överförmyndarnämnden var att jag skulle föra över pengar när jag fick hot. Men då sköter jag ju inte

mitt uppdrag.

När Karin fått dödshotet begärde hon återigen att få avsluta uppdraget. När man vill avsluta ett uppdrag som förvaltare kontaktar man först överförmyndarnämnden som sedan ansöker hos tingsrätten. En procedur som kan ta lång tid. I Karins fall skrev tingsrätten i sitt utlåtande att Karin skulle fortsätta tills man hittat en ersättare, trots att man några rader längre upp skriver att hot om våld eller våld är skäl som i normalfallet bör göra att förvaltaren ska entledigas.

– Men som tur var fick de änt-

Förbund kritiskt mot för lite stöd

HOT

Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare, som organiserar bland andra gode män, får då och då in samtal från gode män och förvaltare som utsatts för hot. Men statistik om hur vanligt det är saknas.

– Generellt har man inte så bra kunskap i kommunerna om vad som gäller när sådana här situationer uppstår, säger Elin Molander, projektledare på Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare (RFS).

Det finns ingen statistik över hur många gode män och förvaltare som blivit hotade av sina huvudmän, men RFS får då och då samtal från personer som har utsatts.

Elin Molander säger att gene-

”En lekman ska aldrig behöva utsättas för hot och våld”

ELIN MOLANDER
projektledare på RFS

rellt sett om en förvaltare utsätts för riktigt allvarligt agerande av huvudmannen kan man ha rätt att så snabbt som möjligt avsluta uppdraget. Även om man inte har hittat en ersättare.

– En lekman ska aldrig behöva utsättas för hot och våld. Om det förekommer så finns det undantag från bestämmelserna som säger att man ska få avsluta sitt uppdrag

omedelbart, säger Elin Molander och fortsätter:

– Det är viktigt att polisanmäla så att det finns en dokumentation. **Finns det bra förutsättningar för gode män och förvaltare att utföra sina uppdrag?**

– Nej, vi på RFS tycker inte det, ur många olika aspekter, säger Elin Molander.

Hon är bland annat kritisk till att ställföreträdare (som gode män och förvaltare är) inte får tillräckligt stöd från kommunen.

– Man är väldigt ensam i sitt uppdrag, säger hon.

Överförmyndarnämnden i kommunerna är tillsynsorgan gentemot ställföreträdarna. Elin Molander säger att vissa anser att överförmyndaren därför inte även kan ha en rådgivande funktion. Men hon håller inte med.

– Vi ser inte den motsättningen.

Även i situationer där det inte förekommer hot, där ställföreträdaren vill sluta av någon annan anledning, kan det ta alldeles för lång tid menar RFS.

I en skrivelse som förbundet skickat till länsstyrelserna, som just nu arbetar med förslag på hur man kan förändra systemet, skriver man att många får vänta mer än ett halvår utan att något händer.

FÖR ATT FLER ska både vilja bli och vara kvar som ställföreträdare menar Elin Molander att uppmuntran är viktigt. Något hon tycker att kommunerna jobbar för lite med.

– Det är ofta eldsjälarna som vill göra någonting för en annan medmänniska. Det är viktigt att lyfta vilken insats de här människorna gör. De kämpar väldigt hårt och får

ibland utså mycket trots lite stöd och uppskattning tillbaka.

Eftersom förvaltarskap innebär ett ganska stort ingrepp i huvudmannens integritet är det vanligt att huvudmannen är arg över situationen.

Elin Molander säger att man inte ska stå ut med kränkningar eller hot, men att en del otrevligheter kan ingå i uppdraget. Om huvudmannen utgör en fara för ställföreträdaren är det upp till socialtjänsten att hitta andra insatser för att hjälpa personen, säger Elin Molander.

– Insatsen ska aldrig ske på bekostnad av en lekman.